

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
The Development of Creative Leadership in School Administrators towards
Excellence in Basic Education Institutions under the Office of Maha Sarakham
Primary Educational Service Area 2

สุนิดา รัตนเอื้องศรี^{1*} กุหลาบ ปุริสาร² และ อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์³
Sunida Rattanahueangsri^{1*} Kularb Purisarn² and Artit Chutchaipolrut³
^{1,2,3}คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
^{1,2,3} Faculty of Education and Liberal Arts, College of Asian Scholars
*Corresponding author's email: Filmsunida28@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)
15 มีนาคม 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)
3 พฤษภาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
8 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมดจำนวน 299 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 141 คน และครูผู้สอนจำนวน 158 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเป็นแบบตอบสนองคู่ชนิด 5 ระดับ เครื่องมือแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยภาพรวม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified} = 0.117$ เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา จินตนาการ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ความยืดหยุ่น และวิสัยทัศน์ตามลำดับ และ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทั้งหมด 19 แนวทาง

และผลการความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: เชิงสร้างสรรค์, ความเป็นเลิศ, แนวทางการพัฒนา

ABSTRACT

The objectives of this research were: (1) to study the current situation, the desired condition, and the needs for the development of creative leadership among school administrators, and (2) to explore guidelines for developing creative leadership of school administrators under the jurisdiction of the Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office 2. The sample group consisted of 299 participants, including 141 school administrators and 158 teachers under the Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office 2. The research instruments included a five-point Likert scale questionnaire using a dual-response format, a structured interview form, and an assessment form for evaluating the appropriateness and feasibility of the development guidelines. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation.

The research findings revealed that: (1) The current state of creative leadership among school administrators, overall, was at a high level. The desired state of creative leadership among school administrators was, overall, at the highest level. The need for the development of creative leadership among school administrators under the Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office 2, overall, showed a modified Priority Needs Index (PNIModified) of 0.117. When considering each aspect in order of priority needs, from highest to lowest, they were: creativity, problem-solving, imagination, individual consideration, flexibility, and vision, respectively. (2) There were 19 identified guidelines for developing the creative leadership of school administrators towards excellence in basic education institutions. The overall assessment of the appropriateness showed, which was at a high level, and the feasibility assessment showed, which was at the highest level.

Keywords: Creative Leadership, Educational Excellence, Development Guidelines

บทนำ

ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อความสำเร็จและการดำรงอยู่ขององค์กรเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ภาวะผู้นำยังช่วยพัฒนาองค์กรไปในทิศทางใหม่ ๆ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายอย่างชัดเจน และเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารงาน ผู้นำเปรียบประดุจดวงประทีปขององค์กร ซึ่งสัญลักษณ์เป็นตัวแทนขององค์กร และเป็นจุดรวมพลังของทุกคนในองค์กร ฉะนั้นผู้นำย่อมเป็นหลักมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อหน่วยงานต่อผู้ได้บังคับบัญชา และต่อผลงานอันเป็นส่วนรวมอย่างมีคุณภาพ คุณลักษณะของผู้นำย่อมมีผลสะท้อนต่อวิธีการปฏิบัติงานของหน่วยงานแต่ละแห่งเป็นอย่างมาก ดังนั้น การที่ผู้นำมีความคิดสร้างสรรค์จึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์กร (แก้วมณี ปัทมะ, 2564)

ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นความสามารถของแต่ละบุคคลที่สามารถแสดงความคิดที่หลากหลายทิศทาง โดยนำประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นพื้นฐานให้เกิดความคิดใหม่ ๆ อันนำไปสู่การประดิษฐ์คิดค้นต่าง ๆ ที่แปลกใหม่ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์ มีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมเจริญก้าวหน้า ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์จึงส่งผลต่อการพัฒนาสังคม ชุมชนและประเทศชาติ ซึ่งผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะแสดงออกถึงการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดเวลา มีทัศนคติในเชิงบวกต่อโลกและชีวิต เชื่อมมั่นในคุณค่าและศักยภาพของตนเองและผู้อื่นที่พร้อมจะก้าวข้ามผ่านอุปสรรคไปด้วยกัน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่แสดงถึงความยืดหยุ่นทางความคิดและการกระทำ รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความสมดุลในชีวิตที่รู้จักพัฒนาตนเองเสมอ ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และจิตวิญญาณ ซึ่งกุญแจแห่งความสำเร็จประการหนึ่งของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ ความสามารถในการกล้าหาญแนวคิดความเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการเผชิญความท้าทายด้วยวิธีการใหม่ ๆ เพื่อให้เป้าหมายที่วางไว้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ตามที่ กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555) กล่าวว่าเมื่อสังคมในปัจจุบันและอนาคตเห็นชัดว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดเจนคือ การแข่งขันที่เกิดขึ้นในสถานการณ์สภาพแวดล้อมที่มีความสลับซับซ้อนและไร้ทิศทางในการบริหาร ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเป็นสิ่งที่สร้างความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงนั้น จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลหลักที่จะต้องรับผิดชอบต่อบรรยากาศที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นความสามารถที่จำเป็นในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจำเป็นต้องมีความสามารถในการสร้างความเชื่อใจและจงใจคนในสถานศึกษา และนำบุคคลอื่น ๆ อย่างมีวิสัยทัศน์ ความยืดหยุ่น และจินตนาการด้วยวิธีการหรือแนวทางใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์ โดยอาศัยปัจจัยทางด้าน 1) สภาพแวดล้อมแบบเปิด สร้างความไว้วางใจให้อิสระในการคิดและพร้อมสนับสนุนความคิดใหม่ ๆ ของคนในสถานศึกษา 2) สร้างแรงจูงใจ มีความปรารถนาความพยายามมุ่งมั่น ทุ่มเท เพื่อให้เป็นคนที่ประสบความสำเร็จในการบริหาร 3) ความรู้เชิงลึก ความรู้แนวกว้าง มีทักษะประสบการณ์อันจะส่งผลให้เกิดแนวทางที่ชาญฉลาดในการแก้ปัญหาในการบริหารอย่างเป็นระบบ ซึ่งภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีความสำคัญและจำเป็นต่อผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่ต้องสร้างสรรค์ (Create) และผลิต (Produce) สิ่งใหม่ ๆ พร้อมกันไป และผู้นำในเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพที่มีความจำเป็นและควรพัฒนาต่อไป ด้วยการวิจัยทั้งในเชิงแนวคิด รูปแบบ และกระบวนการ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความคิดสร้างสรรค์

จินตนาการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพื่อนำไปปรับใช้ในการทำงาน ให้กับบุคลากรที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาวิธีการที่จะพัฒนาการทำงาน และสร้างสรรค์บรรยากาศแห่งการคิดริเริ่ม เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองและบุคลากรได้อย่างต่อเนื่อง สามารถนำพาองค์กรหรือสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ (นงคฺนุช จันทรสสัย, 2565)

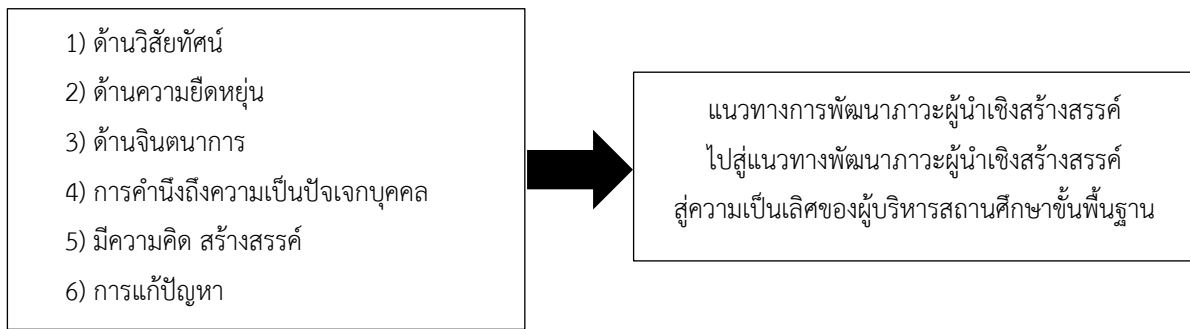
จากนโยบายด้านการพัฒนาระบบบริหารการจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อช่วยให้การบริหารงานสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด ด้วยเหตุนี้เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จึงได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่เกิดจากการบูรณาการการจัดการศึกษาทุกระดับให้เกิดความเชื่อมโยงสอดคล้องกับนโยบายของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความรู้ความสามารถทักษะ ประสบการณ์ทางการบริหาร การศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันต่อยุคสมัยและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จึงมีความสนใจศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรทางการวิจัยทางการบริหารการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด 6 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านความยืดหยุ่น 3) ด้านจินตนาการ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 5) มีความคิด สร้างสรรค์ และ 6) การแก้ปัญหา จากนั้นนำมาสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์นำไปสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดทางการศึกษา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีวิธีดำเนินการวิจัยแบบออกเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 171 คน และครูผู้สอนจำนวน 1,170 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,341 คน จาก 176 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู รวมทั้งสิ้น จำนวน 299 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 141 คน และครูผู้สอน จำนวน 158 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารศึกษานำไปสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตอบสนองคู่ (Dual – Response Format) โดยกำหนดเกณฑ์ระดับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร

ศึกษาศานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try Out) ได้รับกลับคืน นำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.40 ขึ้นไป โดยพบว่าข้อคำถามผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยสภาพปัจจุบันมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.456 - 0.901 และสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.410- 0.903) และหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach: 1990) โดยการหาค่าความเชื่อมั่นสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.982 และค่าความเชื่อมั่นสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.982

วิธีรวบรวมข้อมูลวิจัย

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อขออนุญาตและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

2. นำแบบสอบถามที่ได้ส่งไปยังผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งด้วยตนเอง ในรูปแบบออนไลน์พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปที่สำนักงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามใน Google Form ผ่านระบบ QR Code

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาสภาพของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ นำเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

2. การศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. วิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร PNI_modified ของ นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558)

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ระยะที่ 2

กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลคุณภาพ ด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ในแบบสัมภาษณ์

วิธีรวบรวมข้อมูลวิจัย

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย เพื่อแนะนำตัวผู้วิจัยในการติดต่อหน่วยงานที่เก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายภาพดิจิทัลแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 และการจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม และรายด้าน

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ	PNI modified	ลำดับที่
1. ด้านวิสัยทัศน์	4.65	0.30	มากที่สุด	4.88	0.20	มากที่สุด	0.047	6
2. ด้านความยืดหยุ่น	4.53	0.31	มากที่สุด	4.89	0.21	มากที่สุด	0.073	5
3. ด้านจินตนาการ	4.36	0.30	มาก	4.92	0.17	มากที่สุด	0.114	3

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ	PNI modified	ลำดับที่
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.33	0.31	มาก	4.91	0.19	มากที่สุด	0.111	4
5. ด้านความคิดสร้างสรรค์	3.68	0.39	มาก	4.92	0.17	มากที่สุด	0.252	1
6. ด้านการแก้ปัญหา	3.96	0.35	มาก	4.91	0.19	มากที่สุด	0.194	2
รวม	4.25	0.28	มาก	4.91	0.18	มากที่สุด	0.117	-

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 และการจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยรวมและรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ เท่ากับ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.30) ด้านความยืดหยุ่น เท่ากับ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.31) ด้านจินตนาการ เท่ากับ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.30) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเท่ากับ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.31) ด้านการแก้ปัญหา เท่ากับ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.39) และด้านความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.39) ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านจินตนาการและด้านความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน เท่ากับ ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = 0.17) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน เท่ากับ ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.19) ด้านวิสัยทัศน์และด้านความยืดหยุ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = 0.30) ตามลำดับ และการประเมินความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยภาพรวม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified} = 0.117$ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความคิดสร้างสรรค์ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.252$) รองลงมาด้านการแก้ปัญหา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.194$) ด้านจินตนาการ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.114$) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.111$) ด้านความยืดหยุ่น มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.073$) และด้านวิสัยทัศน์ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.048$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
		ด้านที่ 1 ด้านวิสัยทัศน์					
1	ผู้บริหารกำหนดมโนภาพในอนาคตของโรงเรียนว่าต้องดำเนินการไปในทิศทางบวก	4.57	0.79	มากที่สุด	4.77	0.69	มากที่สุด
2	ผู้บริหารมีเป้าหมายร่วมกันกับบุคลากรและชุมชนในสถานศึกษา	4.14	0.90	มาก	4.47	0.80	มาก
3	ผู้บริหารสร้างค่านิยมและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์	4.62	0.54	มากที่สุด	4.82	0.44	มากที่สุด
4	ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูเกิดแรงบันดาลใจมีความคิดสร้างสรรค์มุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน เห็นตนเองและองค์กรพัฒนาในทางที่ดี	4.40	0.16	มาก	4.70	0.46	มากที่สุด
ด้านที่ 2 ความยืดหยุ่น							
5	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างเท่าเทียม	3.86	0.90	มาก	4.21	0.56	มาก
6	ผู้บริหารมีแนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ยืดหยุ่นและเปิดรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้บุคลากรสามารถปรับตัวและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.29	0.76	มาก	4.78	0.65	มากที่สุด
7	ผู้บริหารสามารถปรับตัวต่อสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม	4.14	0.90	มาก	4.65	0.87	มากที่สุด
ด้านที่ 3 ด้านจินตนาการ							
8	ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนครูและบุคลากรในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	4.43	0.79	มาก	4.75	0.67	มากที่สุด
9	ผู้บริหารแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ นำมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา	4.57	0.79	มากที่สุด	4.77	0.67	มากที่สุด
10	ผู้บริหารสามารถใช้วิธีการในการกระตุ้นให้บุคลากรสามารถคิดนอกกรอบและสร้างสรรค์	4.29	0.95	มาก	4.45	0.87	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านที่ 4 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล							
11	ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานที่มีความสามารถพิเศษให้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	4.43	0.79	มาก	4.85	0.72	มากที่สุด
12	ผู้บริหารมีแนวทางในการบริหารและพัฒนาบุคลากรโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.14	0.90	มาก	4.33	0.54	มาก
13	ผู้บริหารส่งเสริมให้การทำงานเป็นทีมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดขององค์กร	4.57	0.79	มากที่สุด	4.76	0.59	มากที่สุด
ด้านที่ 5 ความคิดสร้างสรรค์							
14	ผู้บริหารมีความเฉลียวฉลาด ไหวพริบดี คิดอย่างเป็นระบบ	4.43	0.79	มาก	4.62	0.78	มากที่สุด
15	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนเองให้เกิดการเรียนรู้และการทำงานที่มีประสิทธิภาพ	4.77	0.54	มากที่สุด	4.89	0.74	มากที่สุด
16	ผู้บริหารคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล	4.39	0.25	มาก	4.59	0.25	มากที่สุด
ด้านที่ 6 การแก้ปัญหา							
17	ผู้บริหารสามารถใช้วิธีการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาอยู่เสมอ	4.14	0.90	มาก	4.44	0.87	มาก
18	ผู้บริหารสามารถใช้แนวทางในการบริหารจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายใน	4.34	0.76	มาก	4.64	0.42	มากที่สุด
19	ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.43	0.79	มาก	4.73	0.66	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด		4.32	0.24	มาก	4.64	0.64	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า แนวการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีทั้งหมด 6 ด้าน 19 แนวทาง มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ เพื่อเป็นแนวการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวม ความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ($\bar{X} = 4.32$, S.D.= 0.24) อยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.64$, S.D.= 0.64) อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษามีศักยภาพในการนำพาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โดยมีจุดแข็งด้าน วิสัยทัศน์และจินตนาการ ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการวางแผนเชิงกลยุทธ์และมองการณ์ไกล รองลงมาคือ ความยืดหยุ่นและการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ที่ช่วยให้สามารถปรับตัวและบริหารบุคลากรได้อย่างเหมาะสม ส่วนทักษะการแก้ปัญหา แม้อยู่ในระดับสูงแต่ยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติมในด้านวิธีแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์ ด้านที่ควรพัฒนาเพิ่มเติมคือ ความคิดสร้างสรรค์ โดยควรส่งเสริมให้ผู้บริหารกระตุ้นบุคลากรให้คิดนอกกรอบและนำแนวคิดใหม่ ๆ มาปรับใช้ เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการ และนำโรงเรียนไปสู่ความเป็นเลิศในระยะยาวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แก้วมณี ปัทมะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถนำแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลและการแก้ปัญหา ซึ่งช่วยให้สามารถบริหารบุคลากรและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ส่วนด้านวิสัยทัศน์และความยืดหยุ่น แม้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ยังเป็นต่อการกำหนดทิศทางของโรงเรียน และการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทต่าง ๆ ดังนั้น การพัฒนาผู้บริหารควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ และการบริหารที่ยืดหยุ่น เพื่อให้สถานศึกษาก้าวสู่ความเป็นเลิศอย่างมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุศรา ปุณฺธิบุรณ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เรียงตามลำดับขององค์ประกอบดังต่อไปนี้ ความต้องการจำเป็นของภาวะ

ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.117 ซึ่งแม้ว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารอยู่ในระดับสูง แต่ยังคงพัฒนาในบางด้าน โดยด้านความคิดสร้างสรรค์ มีความจำเป็นมากที่สุด เน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทั้งในตนเองและบุคลากร ด้านการแก้ปัญหา เป็นลำดับรองลงมา แสดงถึงความจำเป็นในการใช้วิธีคิดที่หลากหลายและสร้างสรรค์ ในการแก้ไขปัญหาซับซ้อน ด้านจินตนาการและการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าความต้องการใกล้เคียงกัน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความคาดหวังในการคิดเชิงนวัตกรรมและการเข้าใจความแตกต่างของบุคลากร ส่วนด้านความยืดหยุ่นและวิสัยทัศน์ มีค่าความจำเป็นต่ำสุด แสดงว่าผู้บริหารมีศักยภาพด้านนี้อยู่แล้วแต่ยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติม โดยสรุปควรมุ่งพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเป็นอันดับแรก เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงอนันต์ น้อยแสง (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และยังสอดคล้องกับวิจัยของ Mugkasem (2011) ได้ทำการวิจัยเรื่อง The Experimental Study of The Creative Leadership Training on Creative Leadership Quality of Education Chief Executive Officers

2.2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน มีจำนวน 19 แนวทาง และผลการประเมินความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งนภา จันทร์ลี (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

โดยสรุปแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 6 ด้าน

1. ด้านวิสัยทัศน์ จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยสถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ ผ่านการประชุมระดมความคิด การตั้งคณะทำงานที่หลากหลาย และการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรกำหนดทิศทางของโรงเรียน สิ่งนี้ช่วยเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ องค์กร แรงจูงใจในการทำงาน และความร่วมมือที่เข้มแข็ง ผู้บริหารควรส่งเสริมค่านิยมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง โดยสนับสนุนการพัฒนาตนเองผ่านการอบรม การแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์ และการใช้เทคโนโลยี อีกทั้งควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างต่อการทดลองแนวคิดใหม่ ๆ โดยไม่กลัวความล้มเหลว และสอดคล้องกับคำกล่าวของ อัยริน สมาแอ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3

2. ด้านความยืดหยุ่น จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับฟังข้อเสนอแนะ และตัดสินใจร่วมกันผ่านการประชุมระดมความคิดและการตั้งคณะทำงานที่หลากหลาย ซึ่งช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กร แรงจูงใจในการทำงาน และความร่วมมือที่เข้มแข็ง ผู้บริหารควรปลูกฝังค่านิยมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สนับสนุนการพัฒนาตนเองผ่านการอบรม การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการใช้เทคโนโลยี รวมถึงสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างต่อการทดลองแนวคิดใหม่ ๆ โดยไม่กลัวความล้มเหลว ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ กิตต์กัญญาณ์ ปฏิพันธ์ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา

3. ด้านจินตนาการ จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สถานศึกษาส่งเสริมการทดลองแนวทางใหม่ ๆ และสนับสนุนการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ผ่านกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีในการสอน และการให้อิสระแก่ครูในการออกแบบหลักสูตร โดยสร้างวัฒนธรรมที่มองความล้มเหลวเป็นโอกาสในการพัฒนา ผู้บริหารต้องใช้ข้อมูลและแนวคิดใหม่ ๆ ในการบริหารโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการติดตามแนวโน้มการศึกษา ศึกษา งานวิจัย และเข้าร่วมอบรม พร้อมเปิดโอกาสให้บุคลากรพัฒนาตนเองและนำนวัตกรรมมาใช้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส ชุนหวน (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สถานศึกษาส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อเพิ่มขวัญกำลังใจและรักษาคนเก่ง ผ่านการมอบหมายงานที่เหมาะสม สนับสนุนการอบรมหรือศึกษาต่อ และเปิดโอกาสให้มีบทบาทในการบริหารหรือทำโครงการใหม่ ๆ เพื่อให้บุคลากรเติบโตในอาชีพและเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้บริหารควรบริหารบุคลากรอย่างยืดหยุ่นตามความสามารถและแรงจูงใจของแต่ละคน เช่น การจัดระบบพี่เลี้ยง อบรมตามความต้องการและประเมินศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรได้รับบทบาทที่เหมาะสมและพัฒนาได้เต็มศักยภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ แก้วมณี ปัทมะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

5. ด้านความคิดสร้างสรรค์ จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถทางปัญญาและการคิดเชิงระบบจะช่วยให้การบริหารโรงเรียนมีประสิทธิภาพ โดยต้องฝึกฝนการคิดวิเคราะห์และคิดเชิงกลยุทธ์

เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล ใช้เทคโนโลยีและฐานข้อมูลช่วยตัดสินใจ และเรียนรู้จากกรณีศึกษาของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ ควรสร้างวัฒนธรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการทดลองแนวคิดใหม่ ๆ เช่น การจัดเวิร์กช็อป การสนับสนุนโครงการนวัตกรรม และการจัดพื้นที่ทดลอง (Innovation Lab) เพื่อให้ครูและนักเรียนได้พัฒนาความคิดโดยไม่มีข้อจำกัด ผู้บริหารต้องตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุและผล โดยใช้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ ประเมินความเป็นไปได้ของโครงการ วิเคราะห์ความเสี่ยง และใช้เครื่องมือวิเคราะห์ เช่น SWOT หรือการระดมความคิดร่วมกับทีม เพื่อให้สามารถคาดการณ์ผลลัพธ์และลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ศนิดา จิงสุทธีวงษ์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักวิชาการศึกษาระดับรองผู้อำนวยการส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

6. ด้านการแก้ปัญหา จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนแก้ปัญหาย่างยืดหยุ่นและเหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ ตั้งแต่ปัญหาการบริหารบุคคล การเรียนการสอน ไปจนถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยใช้ข้อมูลเชิงสถิติ การระดมสมอง และกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งฝึกฝนการคิดเชิงสร้างสรรค์และคิดเชิงวิพากษ์เพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด การบริหารจัดการความขัดแย้งเป็นสิ่งสำคัญในองค์กรที่มีบุคลากรหลากหลายมุมมอง ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายแสดงความคิดเห็น ใช้การเจรจาต่อรอง และสร้างวัฒนธรรมการสื่อสารที่เปิดเผย รวมถึงมีบทบาทเป็นผู้ไกล่เกลี่ยและส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาทักษะการแก้ไขความขัดแย้งด้วยตนเอง ควรใช้กระบวนการวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ เช่น การวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริง (Root Cause Analysis) การใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) และเครื่องมือบริหาร เช่น SWOT Analysis หรือ PDCA Cycle เพื่อให้การแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ศนิดา จิงสุทธีวงษ์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักวิชาการศึกษาระดับรองผู้อำนวยการส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายด้านโดยเฉพาะด้านที่มีระดับความต้องการจำเป็นมาก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาได้ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง
2. ควรมีการวิจัยติดตามผลการนำสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลการนำความรู้ ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการไปใช้อย่างคงทนและพัฒนาต่อไป
3. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเสริมสร้างพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเสนอกรอบหรือกำหนดช่วงเวลาในการพัฒนาระยะสั้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
อาชีวศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- แก้วมณี ปัทมชะ. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- จุฑามาส ชุ่นห้วน. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อม
ในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ใน
จังหวัดสุราษฎร์ธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- นงศ์นุช จันทร์สัย. (2565). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มศูนย์พัฒนาคุณภาพ
การศึกษา ตำบลแม่่นาวาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
[วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). ศรีวิद्याสาส์น.
- บุศรา ปุณริบูรณ์. (2563). องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ
โรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 [วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิมพ์ศนิตา จึงสุทธีวงษ์. (2563). โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักวิชาการศึกษาสังกัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต].
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รุ่งนภา จันทร์ลี. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็น องค์กรแห่ง
การเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 2
[วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงอนันต์ น้อยแสง. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การ
บริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 13(2), 154-162.
- อัยริน สมาแอ. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 [การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต].
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- Mugkasem, U. (2011). *The Experimental Study of The Creative Leadership Training on
Creative Leadership Quality of Education Chief Executive Officers*. Dissertation
Abstracts International.